

Huddinge

Tillämpningsanvisningar för beräkning av avgifter inom äldreomsorgen

Klicka här för att ange datum

Innehållsförteckning

1. Allmänt	6
Syftet med tillämpningarna	6
Delegering av beslut om avgifter	6
Lagrum	6
Huvudprinciper i avgiftssystemet	6
Högekostnadsskydd (maxtaxa)	7
Högekostnadsskydd för boendeavgift	7
Inkomstförfrågan	7
Avgiftsutrymme	7
Negativt avgiftsutrymme	8
Avstår från att lämna uppgifter	8
Bestridande av faktura.....	8
Legal företrädare	8
2. AVGIFTER INOM/UTANFÖR MAXTAXAN	8
Avgifter som ingår i maxtaxan	8
Avgifter som inte ingår i maxtaxan	9
Avgiftsfria insatser	9
3. AVGIFTER I ORDINÄRT BOENDE	9
Äldreomsorgsavgift (Hemtjänst)	9
Omsorgsnivåer	9
Serviceinsatser	10
Avlösning/ledsagning.....	10
Avgift för trygghetslarm.....	10
Avgift för matdistribution	10
Matlådor	10
Dagverksamhet	11
Dagverksamhet tillsammans med annan omsorg	11
Måltidsavgift dagverksamhet	11
Turbundna resor	11
Korttidsboende (Korttidsplats/Växelvårdsplats)	11
Måltidsavgift korttidsboende/växelvårdsplats.....	12
Bårtransport korttidsboende/växelvårdsplats	12

•	
Bårhusförvaring korttidsboende/växelvårdsplats	12
Regler för start, avslut och frånvaro av omsorgsinsatser	12
Regler vid start, avslut och frånvaro av serviceinsatser	13
4. AVGIFTER I SÄRSKILT BOENDE	14
Äldreomsorgsavgift	14
Omvårdnadsavgift	14
Måltidsavgift	14
Näringslösning och specialkost	15
Reducering av måltidsavgift vid frånvaro	15
Förbrukningsartiklar	15
Hyra	15
Boendeavgift	16
Bårtransport särskilt boende	16
Bårhusförvaring särskilt boende	16
Flyttstädning	16
Parboende	16
5. Avgifter boende på ett hem för vård eller boende, HVB-hem	17
Reducering av måltidsavgift vid frånvaro	18
6. FÖRBEHÅLLSBELOPP OCH MINIMIBELOPP	18
Minimibelopp	18
Minimibelopp för personer över 65 år	19
Kostnadsposter i minimibeloppet	19
Individuella tillägg till minimibeloppet	20
Generellt tillägg till minimibelopp avseende måltider i ordinärt boende, särskilt boende och för boende på HVB-hem	20
Generell minskning av minimibelopp för hushållsel för boende i särskilt boende och för boende på HVB-hem	21
Poster som inte anses föranleda tillägg till minimibeloppet	21
Kostnader för hemmavarande barn	21
Underhållsbidrag	22
Utmätning och skulder	22
Bil	22
Resor	22
Reducering av omsorgsavgift	23

•	
Återstående medel understiger förbehållsbeloppet.....	23
Ensamståendes flytt till särskilt boende	23
Bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd eller ekonomiskt bistånd	23
Faktiska boendekostnader.....	23
Vad kan räknas som faktisk boendekostnad hyres- och bostadsrätt.....	24
Vad räknas inte som boendekostnad	24
Vad räknas som faktisk boendekostnad för boende i egen fastighet	25
7. AVGIFTSUNDERLAG - INKOMSTER	25
Allmänna principer inkomstberäkning	25
Samtycke krävs	25
Inkomstberäkning makar/registrerade partners.....	26
Kvarboendeskydd	27
Inkomstberäkning sammanboende	27
Omprövning vid ändrad pensionsstatus.....	27
Inkomstslag.....	27
Skattepliktiga inkomster	28
Skatter.....	28
Vissa skattefria ersättningar	28
Inkomster som inte är avgiftsgrundande	29
Förmögenhet	29
Privata underhållsavtal	29
8. DUBBLA BOENDEKOSTNADER.....	29
Allmän inriktning.....	29
Tillägg till förbehållsbeloppet p.g.a. dubbla boendekostnader.....	30
Villkor för tillägg till förbehållsbeloppet p.g.a. dubbla boendekostnader	30
9. AVGIFTSUTRYMME.....	31
Negativt avgiftsutrymme	31
10. UTFORMNING AV AVGIFTSBESLUT.....	31
Avgiftsbeslut	31
Ändring av avgiftsbeslut	31
Anmälningsskyldighet.....	32
Uppgiftsvägran eller avstående från att lämna uppgifter	32
Årlig omprövning	33
11. DEBITERINGSRUTINER	33

-
- Retroaktiv debitering pga. oriktiga uppgifter 33
- Felaktig avgift orsakad av kommunen 33
- 12. ÖVERKLAGANDE..... 34**
- Överklagande av enskilt avgiftsbeslut 34
- Beslutsmyndighetens åtgärder 34
- Omprövning, rättelse och ändring av beslut 35

.

1. Allmänt

Syftet med tillämpningarna

Dessa tillämpningar gäller för handläggning av avgifter för personer med biståndsbedömda insatser enligt SoL inom vård- och omsorgsnämndens verksamhetsområde.

Syftet med tillämpningarna är att skapa ett enhetligt synsätt vid handläggning av avgifter och att de enskildas beräkning av avgift behandlas lika så att avgiften beräknas på samma sätt oavsett handläggare. I varje enskilt ärende görs alltid ett individuellt avgiftsbeslut. Tillämpningarna är vägledande och gäller aldrig utan undantag

Delegering av beslut om avgifter

Beslut om avgifter sker enligt fastställd delegationsordningen för vård- och omsorgsnämnden.

Lagrum

Huddinge kommuns avgiftssystem och tillämpningar för avgifter inom vård- och omsorgsnämndens verksamhetsområde styrs av flera olika lagar, rekommendationer och förordningar. Till dessa hör följande:

- Förvaltningslag (2017:900)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
- Socialtjänstlag (2001:453)
- Socialtjänstförordning (2001:937)
- Lag (2001:761) om bostadstillägg för pensionärer
- Inkomstskattelag (1999:1229)
- Kommunallag (2017:725)
- Arkivlag (1990:782)
- Rekommendationer från Konsumentverket
- Socialstyrelsens meddelandeblad

Huvudprinciper i avgiftssystemet

Utgångspunkten för avgiftssystemet är att de samlade avgifterna inom maxtaxan inte får uppgå till större belopp än att den enskilde har tillräckliga medel för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader, ett s.k. förbehållsbelopp.

•
Kommunen ska beräkna detta förbehållsbelopp utifrån minimibelopp som fastställts av Riksdagen och till detta läggs den enskildes bostadskostnader som tillsammans blir förbehållsbelopp (se kapitel 5).

Högekostnadsskydd (maxtaxa)

Ett lagstadgat högekostnadsskydd (8 kap 5 § SoL) har införts i form av ett avgiftstak (maxtaxa) för de sammanlagda avgifterna (se kapital 2). Avgifterna per månad får uppgå till högst 53,92% av prisbasbeloppet för aktuellt år dividerat med tolv. Av 8 kap. 3 § SoL framgår vad som avses med prisbasbelopp.

Avgiftstaket (maxtaxan) gäller för varje enskild person som har en biståndsbedömd insats.

Högekostnadsskydd för boendeavgift

I socialtjänstlagen finns ett högekostnadsskydd i form av en högsta avgift för bostad i särskilt boende där hyran inte kan fastställas med hjälp av hyreslagstiftningen. Att bo i ett särskilt boende för äldre innehållande 1 rum med wc/dusch betraktas som bostad enligt hyreslagen. Exempel på när hyreslagstiftningen inte är tillämplig är när flera personer delar rum. I 8 kap. 2 § SoL framgår att boendeavgiften per månad får uppgå till högst en tolfedel av 55,39% gånger prisbasbeloppet för aktuellt år.

Inkomstförfrågan

Inkomstförfrågan skickas till alla nya kunder och till kunder med ändrade ekonomiska förhållanden. Dessutom skickas blanketten till alla kunder en gång om året i samband med att de årliga avgiftsbesluten skickas ut. Se vidare under kapitel 6.

Avgiftsutrymme

Avgiftsutrymme är det samma som den enskildes betalningsförmåga och kan endast beräknas om svar på inkomstförfrågan har inkommit. För att beräkna avgiftsutrymmet skall skatter, minimibelopp samt bostadskostnad avräknas från bruttoinkomsterna. Avgiftsutrymmet utgör ett högekostnadsskydd för den enskilde och de sammanlagda avgifterna får inte överstiga detta belopp och inte heller avgiftstaket (maxtaxan). I de fall de sammanlagda avgifterna är högre än avgiftsutrymmet måste därför reduktion av avgifterna ske ned till detta belopp. Äre däremot avgiftsutrymmet högre än högekostnadsskyddet tas maxtaxa ut. Om det disponibla avgiftsutrymmet inte är tillräckligt uppmanas den enskilde att ansöka om bostadstillägg/äldreförsörjningsstöd hos Pensionsmyndigheten. Se också kapitel 8.

•

Negativt avgiftsutrymme

Om det disponibla avgiftsutrymmet blir noll eller negativt tas ingen avgift ut för insatser inom maxtaxan.

Avstår från att lämna uppgifter

Om den enskilde avstår från att lämna uppgifter om inkomst, överskott av kapital och/eller boendekostnad görs ingen beräkning av avgiftsutrymmet. Då tas avgift ut enligt taxan för beviljade insatser.

Bestridande av faktura

Ett bestridande av faktura kan inkomma när som helst under fakturerings- och kravprocessen. Ett bestridande kan framföras muntligt eller skriftligt. Överklagande av beslut eller faktura se kapitel 11.

Legal företrädare

En god man, anhörig eller annan person kan genom fullmakt företräda den enskilde. Fullmakten ska lämnas skriftligt till avgiftshandläggare eller biståndshandläggare.

2. AVGIFTER INOM/UTANFÖR MAXTAXAN

Avgifter som ingår i maxtaxan

De olika avgifter (enligt 8 kap 5 § SoL) som skall räknas samman inom maxtaxan och jämföras med den enskildes avgiftsutrymme är:

- Omvårdnadsavgift ordinärt boende
- Serviceinsatser i ordinärt boende
- Matdistribution ordinärt boende
- Avgift för dagverksamhet
- Avgift för trygghetslarm
- Omvårdnadsavgift särskilt boende
- korttidsvistelse Omvårdnadsavgift korttidsvistelse (korttidsplats/växelvårdsplats/trygghetsplats)
- Avlösning/ledsagning över 20 timmar/månad
- Boendeavgift (särskilt boende)
- Egenavgift boende (HVB)

•

Avgifter som inte ingår i maxtaxan

Följande avgifter ingår inte i maxtaxan för avgifter:

- Måltidsavgift särskilt boende
- Måltidsavgift korttidsvistelse (korttidsplats/växelvårdsplats/trygghetsplats)
- Måltidsavgift dagverksamhet
- Måltidsavgift ordinärt boende
- Boendeavgift särskilt boende
- Turbundna resor
- Förbrukningsartiklar särskilt boende
- Bårtransport
- Bårhusförvaring
- Flyttstädning särskilt boende
- Egenavgift måltider (HVB)

Avgiftsfria insatser

Följande insatser och stöd är helt avgiftsfria:

- Boendestöd
- Avlösning/ledsagning i hemmet när någon vårdar anhörig/närstående eller ledsagar är avgiftsfritt upp till 20 timmar/månad

3. AVGIFTER I ORDINÄRT BOENDE

Äldreomsorgsavgift (Hemtjänst)

Äldreomsorgsavgift utgår med ett visst belopp per månad och debiteras i efterskott. Högsta lagstadgade äldreomsorgsavgift, maxtaxan, är en tolftedel av prisbasbeloppet multiplicerat med 0,5392. Justering av äldreomsorgsavgiften görs årligen från den 1 februari i enlighet med förändringen av prisbasbeloppet.

I ordinärt boende bestäms och debiteras omsorgsnivåerna enligt biståndsbeslutade timmar och timmarna avrundas nedåt. Den debiterade avgiften kan aldrig överstiga maxtaxan eller den enskildes avgiftsutrymme/betalningsförmåga.

Omsorgsnivåer

- Nivå 2 – Hjälp i hemmet 0-29 timmar per månad
- Nivå 2 – Hjälp i hemmet 30-69 timmar per månad
- Nivå 3 – Hjälp i hemmet 70-99 timmar per månad
- Nivå 4 – Hjälp i hemmet 100 timmar per månad upp till heldygnsoomsorg

•
Nivå 4 motsvarar 0,5392 av prisbasbeloppet och motsvarar också maxtaxan.

Serviceinsatser

Serviceinsatser består av städ, tvätt och inköp. Dessa debiteras med en avgift per biståndsbeslutad timma.

Avlösning/ledsagning

Avlösning/ledsagning i hemmet innebär att någon vårdar eller ledsagar anhörig/närstående och avgift utgår för tid över 20 timmar per månad enligt omsorgsnivån.

Avgift för trygghetslarm

Avgift för trygghetslarm debiteras med hel månadsavgift oavsett när trygghetslarmet är installerat eller har återlämnats.

För två personer i samma hushåll som är beviljade var sitt trygghetslarm debiteras avgiften för var och en av dem.

Om kunden vid inflytt till särskilt boende haft trygghetslarm i det ordinära boendet debiteras kund för trygghetslarm hela inflyttningsmånaden. Därefter avslutas avgiften oavsett om trygghetslarmet återlämnats eller inte.

När någon avlider i ordinärt boende debiteras för trygghetslarm för hela den aktuella månaden. Därefter avslutas avgiften oavsett om trygghetslarmet återlämnats eller inte.

Återlämnas inte larmdosa och/eller larmklocka under månaden efter avslut debiteras kunden/dödsboet för borttappat trygghetslarm.

Avgift för matdistribution

Matdistribution debiteras med en hel månadsavgift oavsett när i månaden insatsen startar eller avslutas. Vid uppehåll hel månad debiteras ingen avgift.

För två personer i samma hushåll som är beviljade matdistribution debiteras avgiften för var och en av dem.

Matlådor

Den som har beviljats matlådor i ordinärt boende bestämmer själv antalet portioner per vecka.

- Debitering sker per beställd portion (matlåda). Efterrätt finns som tillval för den som önskar och debiteras på samma sätt som matlådor.

Dagverksamhet

Den som enbart har beviljad dagverksamhet debiteras enligt omsorgsnivå 1 och därutöver tillkommer måltidsavgift.

Dagverksamhet tillsammans med annan omsorg

Den som har både beviljad dagverksamhet och annan omsorg debiteras en månadsavgift. Först beräknas omsorgsnivån därefter läggs en nivå till för dagverksamhet (oberoende av antalet besök).

Exempel: hjälp i hemmet (30-69 timmar per månad) enligt nivå 2 + dagverksamhet = hjälp i hemmet (70-99 timmar per månad) enligt nivå 3.

Måltidsavgift dagverksamhet

Måltidsavgift debiteras per besök.

Turbundna resor

Turbundna resor beviljas för resa till och från dagverksamhet och korttidsboende. Debitering sker med en fast avgift per månad oavsett hur många resor som genomförts. Vid uppehåll hel månad utgår ingen avgift.

Korttidsboende (Korttidsplats/Växelvårdsplats)

Korttidsboende ges i form av tillfällig heldygnsomsorg. Den kan till exempel gälla avlastning, växelvård eller för att utreda framtida vårdbehov och boendeform.

För vistelse debiteras omsorgsavgift enligt nivå 4. En trettiondel av månadsavgiften multipliceras med det antal dagar som vistelsen varat exklusive utskrivningsdagen.

Vid korttidsboende del av månad eller annan omsorg övrig tid av månaden debiteras omsorgsavgift enligt nivå 4 de dagar som kunden varit inskriven vid korttidsboendet. Den eventuella ordinarie omsorgsavgiften debiteras under övriga delar av månaden.

Avgiften för serviceinsatser som skulle ha utförts under tiden för korttidsboende ska dras bort, enligt regler för frånvaro.

•

Måltidsavgift korttidsboende/växelvårdsplats

Vid vistelse betalas en måltidsavgift per dygn. Avgiften kan inte delas upp per måltid. För vistelse debiteras måltidsavgift med en trettiondel av månadsavgiften multipliceras med det antal dagar som vistelsen varat exklusive utskrivningsdagen.

Vid vistelse hel månad debiteras månadsabonnemang motsvarande avgift som för boende på särskilt boende.

Bårtransport korttidsboende/växelvårdsplats

Kostnad för bårtransport faktureras när någon avlider på ett korttidsboende och läggs på den sista fakturan för dödsboet och moms med 6 % mervärdesskatt. Uppgift om kostnaden lämnas av boendet och påförs dödsboets sista faktura.

Bårhusförvaring korttidsboende/växelvårdsplats

När en person avlider på ett korttidsboende debiteras dödsboet för den faktiska kostnaden för bårhusförvaring. Uppgifter om debitering kommer från boendet och påförs dödsboets sista faktura.

Regler för start, avslut och frånvaro av omsorgsinsatser

Den månad omsorgsinsatsen startar eller avslutas debiteras en trettiondel av månadsavgiften multiplicerat med det antal dagar kunden fått hjälp. Samma princip gäller även vid förändrade nivåer.

Om kunden, minst sju dagar i förväg, avsäger sig samtliga omsorgsinsatser sju dagar i följd eller mer reduceras avgiften motsvarande antal dagar som kunden av sagt sig hjälpen. Avgiften reduceras med en trettiondel av månadsavgiften multiplicerat med det antal dagar kunden av sagt sig hjälpen.

Vid uteblivna besök som kunden inte har avbokat i tid debiteras kunden för den beslutade tiden (beviljad tid).

En tillfällig förändring av enstaka insats under månaden, där biståndsbeslutet inte har ändrats, leder inte till något avdrag.

Vid sjukhusvistelse reduceras avgiften för omsorgsinsatser i hemtjänst. Avgiften reduceras med en trettiondel av månadsavgiften multiplicerat med det antal dagar kunden vistats på sjukhus.

•

Regler vid start, avslut och frånvaro av serviceinsatser

Serviceinsatser debiteras enligt timtaxa och biståndsbeslut.

-Om serviceinsatsen påbörjas den 15 eller tidigare i månaden, debiteras full avgift enligt timtaxa och biståndsbeslut

-Om serviceinsatsen påbörjas den 16 eller senare i månaden, debiteras halv avgift enligt timtaxa och biståndsbeslut

-Om serviceinsatsen avslutas den 15 eller tidigare i månaden, debiteras halv avgift enligt timtaxa och biståndsbeslut

-Om serviceinsatsen avslutas den 16 eller senare i månaden, debiteras hel avgift enligt timtaxa och biståndsbeslut.

Vid utebliven serviceinsats ska utföraren rapportera hur många timmar av insatsen som inte utförts. Till exempel vid korttidsboende, sjukhusvistelse eller om utföraren ställer in insatsen. Avdrag sker efter detta.

4. AVGIFTER I SÄRSKILT BOENDE

Äldreomsorgsavgift

Äldreomsorgsavgift utgår med ett visst belopp per månad. Biståndsbeslutet ligger till grund för avgiftens storlek. Högsta lagstadgade äldreomsorgsavgift, maxtaxan, är en tolftedel av prisbasbeloppet multiplicerat med 0,5392. Den som bor i särskilt boende får sin avgift uppdelad i två delar: omvårdnadsavgift och måltidsavgift. Därutöver debiteras den boende månatligen för förbrukningsartiklar enligt fastställd schablon.

Avgiften debiteras i efterskott. Justering av äldreomsorgsavgiften görs årligen från den 1 februari i enlighet med förändringen av prisbasbeloppet.

Omvårdnadsavgift

Omsorgsavgift för heldygnsomsorg tas alltid ut per månad enligt den högsta omsorgsnivån, nivå 4. I omsorgsavgiften ingår inte kostnader för läkarvård och läkemedel. Avgiften debiteras oberoende av vilka service- och omvårdnadsinsatser som den enskilde får i det särskilda boendet.

För boende på äldreboende ingår kostnad för trygghetslarm i omvårdnadsavgiften.

Den enskilde betalar själv för s.k. förbrukningsartiklar, se specifikation nedan.

Reducering av omvårdnadsavgift vid frånvaro

Vid frånvaro (bortrest eller vistelse på sjukhus eller annan vårdanläggning) gäller att ingen omvårdnadsavgift tas ut från och med första frånvarodagen. Debitering av omvårdnadsavgift sker därefter igen från och med dagen efter återkomst efter frånvaron. Reducering sker med 1/30-del av omvårdnadsavgiften per vård dag under frånvaron.

Måltidsavgift

På särskilt boende ingår heldygnskost bestående av frukost, lunch, kvällsmål/middag och mellanmål. Måltider debiteras som månadsabonnemang och kan inte delas upp per måltid. Måltidsavgift på särskilt boende är obligatoriskt och går inte att väljas bort.

•

Näringslösning och specialkost

För enskilda som är ordinerade näringslösning via sond ingår detta i måltidsavgiften. Även ordinerad specialkost och s.k. näringstillskott och näringsdrycker ingår i måltidsavgiften.

Ej ordinerad specialkost och s.k. näringstillskott betalas av den enskilde själv.

Reducering av måltidsavgift vid frånvaro

Vid frånvaro (bortrest eller vistelse på sjukhus eller annan vårdanläggning) gäller att ingen måltidsavgift tas ut från och med första frånvarodagen. Debitering av måltidsavgift sker därefter igen från och med dagen efter återkomst efter frånvaron.

Reducering sker med 1/30-del av måltidsavgiften per vård dag under frånvaron.

Avstående från enstaka måltider eller om endast en begränsad mängd av portionerna intas ger inte rätt till nedsättning av månadsabonnemanget.

Förbrukningsartiklar

Till de boende på särskilt boende tillhandahåller boendet så kallade förbrukningsartiklar. För detta görs månatligen en sänkning av minimibeloppet med 1/12 av prisbasbeloppet multiplicerat med 5,5% .

De förbrukningsartiklar som ingår är:

- Toalettpapper
- Hushållspapper
- Engångsmaterial t.ex. tvättlappar, servetter, madrasskydd m.m.
- Tvättmedel
- Sköljmedel
- Diskmedel
- Glödlampor
- Städutrustning
- Rengöringsmedel
- Inkontinenshjälpmedel

Hyra

Den boende betalar fastställd hyra per månad för den bostad som tillhandahålls i det särskilda boendet. Hyreskontraktet upprättas mellan den enskilde och hyresvärden och

- hyran betalas direkt till hyresvärden för det särskilda boendet. Hyresvärd kan vara antingen kommunen eller en extern fastighetsägare.

Boendeavgift

I socialtjänstlagen finns ett högkostnadsskydd i form av högsta avgift för bostad i särskilt boende som får debiteras i de fall boendekostnaden inte ska fastställas som hyra (bostad som inte omfattas av hyreslagen, vanligtvis två- eller flerbäddsrumsrum eller bostad där hyresförhållande inte är upprättat).

I dessa fall gäller maxtaxans regler för boendeavgift och den boende debiteras månatligen med 0,5539 av det vid varje tidpunkt gällande prisbasbeloppet dividerat med 12.

Bårtransport särskilt boende

Kostnad för bårtransport faktureras när någon avlider på ett särskilt boende och läggs på den sista fakturan för dödsboet och moms med 6 % mervärdesskatt. Uppgift om kostnaden lämnas av boendet och påförs dödsboets sista faktura.

Bårhusförvaring särskilt boende

När en person avlider på ett särskilt boende debiteras dödsboet för den faktiska kostnaden för bårhusförvaring. Uppgifter om debitering kommer från boendet och påförs dödsboets sista faktura.

Flyttstädning

Vid utflytt från särskilt boende kan personalen på boendet sköta flyttstädningen. Då faktureras den boende eller dödsboet för antalet städtimmar med en timkostnad motsvarande vad en insats för service kostar i ordinärt boende med tillägg för mervärdesskatt (25%).

Parboende

Den 21 mars 2013 fattade Äldreomsorgsnämnden beslut om ändring av riktlinjer för parboendegaranti som en följd av att rätten till parboende reglerades i socialtjänstlagen från november 2012 (AN-2013/53.739) . Kommunstyrelsen fattade samma beslut den 27 maj 2013 (KS-2013/465.112). Av de ändrade riktlinjerna framgår att då biståndsbeslut saknas för den medboende personen tas avgifter ut för mat samt eventuell service eller

- omsorg enligt självkostnadsprincipen med tillägg för mervärdesskatt. Har den medboende personen ett biståndsbeslut tas avgift ut enligt gällande äldreomsorgstaxa.

Kommunstyrelsen (KS-2022/3165) fastställde att denna avgift (**egenavgift**) ska beräknas enligt en månatlig schablon om 2 timmar för service enligt hemtjänstens taxa för serviceinsatser plus mervärdesskatt (25%) för alla sammanboende som saknar biståndsbeslut.

Därutöver tillkommer kostnad för **månadsabonnemang** för måltider som motsvarar samma belopp som för boende med biståndsbeslut på särskilt boende plus mervärdesskatt (12%).

För den medboende som beviljats **trygghetslarm** tillkommer en kostnad per månad i enlighet med hemtjänstens taxa för trygghetslarm i ordinärt boende vilket också framgår av sammabeslut (KS-2022/3165).

5. Avgifter boende på ett hem för vård eller boende, HVB-hem

Egenavgift

Enligt socialtjänstlagen 8 kap 1§ får kommunen ta ut en skälig ersättning, så kallad egenavgift, för insatser som inte rör vård eller behandling. Boendeinsatser inom vård- och omsorgsnämnden är hem för vård och boende (HVB).

Egenavgiften består av två delar en **matavgift** och en **boendeavgift**. Boendeavgift tas inte ut om den boende i stället betalar hyra.

Den del som avser boende i egenavgiften behandlas på samma sätt som omsorgsavgiften och ses inte som en bostadskostnad dvs den kan reduceras vid beräkning av förbehållsbeloppet samt ingår i underlaget vid beräkning av maxtaxan.

Kostnaden för mat beaktas inte vid beräkning av avgiftsutrymmet och ingår inte i maxtaxan dvs matkostnaden reduceras aldrig utan ska alltid betalas. Detta eftersom det i förbehållsbeloppet ingår en beräknad kostnad för mat. Den del av avgiften som avser boende beaktas däremot både vid beräkning av avgiftsunderlaget och ingår också i underlaget för maxtaxa eftersom det inte ingår någon beräknad kostnad för boendet i förbehållsbeloppet. Se vidare under avsnitt 6.

• **Reducering av måltidsavgift vid frånvaro**

Vid frånvaro (bortrest eller vistelse på sjukhus eller annan vårdanläggning) gäller att ingen måltidsavgift tas ut från och med första frånvarodagen. Debitering av måltidsavgift sker från och med ankomstdagen efter frånvaron.

Reducering sker med 1/30-del av måltidsavgiften per vård dag under frånvaron.

Avgiftsnedsättning ska medges när vissa måltider regelmässigt inte äts på HVB-hem enligt följande:

- Frukost	20%
- Lunch	30%
- Middag	40 %
- Mellanmål	10 %
- Helt dygn	100 %

6. FÖRBEHÅLLSBELOPP OCH MINIMIBELOPP

Förbehållsbeloppet består av ett minimibelopp och den faktiska bostadskostnaden.

Minimibeloppet och bostadskostnaderna avräknas mot den enskildes aktuella nettotinkomster och utgör den enskildes avgiftsutrymme, s.k. betalningsförmåga.

Förutom **minimibelopp** finns eventuellt ett behovsprövat **individuellt tillägg**.

Reglerna om förbehållsbelopp tillämpas endast vid beräkning av avgiftsutrymmet och innebär inte att kommunen ska betala ut medel till en kund för att denne ska kunna uppnå den i lagen angivna nivån för förbehållsbeloppet.

Enligt bestämmelserna för beräkning av förbehållsbelopp ska minimibeloppet justeras av kommunen i samband med förändringar i prisbasbeloppets nivå (prop 2000/01:149, s41).

Minimibelopp

Med minimibelopp avses de medel den enskilde behöver för att klara utgifter för sina **personliga behov** utöver bostadskostnader, så kallade normalkostnader.

Normalkostnader beräknas med ledning av Konsumentverkets hushållsbudget.

•
Syftet med minimibelopp är att skydda den enskilde från alltför höga avgifter och att denne ska få behålla en lägsta nivå av egna medel, som ska räcka till nödvändiga och normala levnadskostnader. Minimibeloppet kan beskrivas som en lagstadgad lägsta levnadsnivå.

Minimibelopp för personer över 65 år

Riksdagen har fastställt minimibeloppet i enlighet med Socialtjänstlagen 8 kap 7§ SoL, dels för ensamstående, dels för gifta/sammanboende.

Nivån på minimibeloppen per månad är följande:

• Ensamstående:	1,4789 av prisbasbeloppet/12
• Gifta/registrerade partners/sambor:	1,2066 av prisbasbeloppet/12
• Kvarboende maka/make/ partners/sambor	1,4789 av prisbasbeloppet/12

Kostnadsposter i minimibeloppet

Minimibeloppet, som i huvudsak följer de belopp som årligen redovisas i Konsumentverkets hushållsbudget, är anpassade till att täcka normala levnadskostnader enligt följande poster:

- livsmedel (alla måltider)
- kläder/skor
- fritid
- hygien
- dagstidning
- telefon
- förbrukningsvaror
- möbler och husgeråd
- hemförsäkring
- hushållsel
- resor
- tandvård
- öppen hälso- och sjukvård
- läkemedel

Posterna för läkemedel och öppen hälso- och sjukvård har beräknats som en tolfedel av årskostnaden för respektive högkostnadsskydd.

•
Livsmedelsposten i minimibeloppet avser kostnad då samtliga måltider tillagas i hemmet. För den som bor på särskilt boende där måltidsavgift tas ut eller den som nyttjar matdistribution blir matkostnaden högre. **Förbehållsbeloppet ska i dessa fall höjas** med mellanskillnaden mellan den faktiska måltidsavgiften och livsmedelskostnaden i minimibeloppet.

Individuella tillägg till minimibeloppet

Kommunen ska under vissa förutsättningar fastställa minimibeloppet till en högre nivå (8 kap 8§ SoL). Detta gäller om den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel. Detta kan gälla om den enskilde har **”ett varaktigt behov av ett inte oväsentligt högre belopp”** än det som omfattas av minimibeloppet. Med **varaktigt** behov avses minst tre sammansammanhängande månader och beloppet måste uppgå till minst 1 % av prisbasbeloppet per månad.

Individuellt tillägg till minimibeloppet kan ges efter ansökan som måste styrkas med intyg, kvitton eller liknande samt att en individuell prövning görs. Tillägget gäller i ett år, därefter upphör det automatiskt och ny ansökan måste då göras av den enskilde.

Följande poster är exempel på levnadskostnader som kan föranleda beslut om individuellt tillägg till det generella minimibeloppet:

- Fördyrad kost – styrks med kvitton eller annat som visa fördyringen
- Kostnader för god man eller förvaltare – styrks med arvodesbeslut från överförmyndarnämnden

Kostnader som täcks av **annat** bidrag eller ersättning t ex handikappersättning kan inte föranleda tillägg till minimibeloppet.

Generellt tillägg till minimibelopp avseende måltider i ordinärt boende, särskilt boende och för boende på HVB-hem

För de som beviljats matlådor inom hemtjänsten görs ett generellt tillägg till minimibeloppet med mellanskillnaden mellan kostnaden för matlådor och konsumentverkets beräknade kostnader för måltider. Detta utgör en fördyrad levnadskostnad som den enskilde inte behöver ansöka separat om. Denna avstämning görs var tredje månad.

•
För boende på särskilt boenden eller på HVB-hem görs ett generellt tillägg till minimibeloppet med mellanskillnaden mellan kommunens måltidsavgift och konsumentverkets beräknade kostnader för måltider. Detta utgör en fördyrad levnadskostnad som den enskilde inte behöver ansöka separat om.

Generell minskning av minimibelopp för hushållsel för boende i särskilt boende och för boende på HVB-hem

Kommunen ska under vissa förutsättningar fastställa minimibeloppet till en lägre nivå (8 kap 8§ SoL).

För personer som exempelvis bor i särskilt boende eller på HVB-hem kan hushållsel, del av kostnad för möbler och husgeråd samt kostnad för förbrukningsartiklar ingå i hyran. I sådana fall ska minimibeloppet sänkas.

Minskning av minimibeloppet görs för dessa poster med:

1/12 av prisbasbeloppet multiplicerat med 4% för hushållsel

1/12 av prisbasbeloppet multiplicerat med 5,5% för del av kostnader för förbrukningsartiklar, möbler och husgeråd.

Vid tillfällig vistelse i korttidsboende görs ingen generell minskning av minimibeloppet för hushållsel. Den enskilde har kvar denna kostnad i sin ordinära bostad.

Poster som inte anses föranleda tillägg till minimibeloppet

En höjning av förbehållsbeloppet kan inte ske genom att post för post jämföra sina egna kostnader med de av Konsumentverkets beräknade och i en summering hävda att mellanskillnaden ska höja förbehållsbeloppet. Konsumentverkets beräkning är en exemplifiering och ett genomsnitt per kostnadspost och månad. Det totala beloppet kan ses som en ram vilket en enskild person kan disponera och var och en avgör själv hur kostnaderna fördelas mellan olika poster. Exempelvis kan en person välja att dra in på fritidsaktiviteter för att istället kunna ringa mer.

Kostnader för hemmavarande barn

För den som har hemmavarande barn under 18 år ska till minimibeloppet läggas ett belopp per barn som motsvarar den så kallade riksnormen i socialtjänstförordningen (2001:937) avseende "personliga kostnader för barn och ungdom".

•
Beloppets storlek varierar utifrån barnets ålder i intervallerna:

-1 år, 1-2 år, 3 år, 4-6 år, 7-10 år, 11-14 år, 15-18 år

- Från beloppen ska avdrag för barnbidrag göras.

Avgift för plats i förskola eller fritidshem läggs till.

Är båda föräldrarna vårdnadshavare, ska vars och ens förbehållsbelopp höjas med hälften av den sammanlagda kostnaden för barn och avgiften för förskola eller fritidshem.

Underhållsbidrag

Det underhållsbidrag av barnets levnadskostnader som en förälder betalar för sitt barn enligt 7 kap. 2 § föräldrabalken (1949:381) är en sådan kostnad som höjer förbehållsbeloppet.

Det underhållsbidrag eller underhållsstöd som utgår till ensamstående förälder kan anses täcka hälften av avgifterna för förskola och fritidshem.

Utmätning och skulder

Utmätning av inkomster eller skulder beaktas inte. Inkomstberäkningen görs på den enskildes inkomster före utmätning och ingen nedsättning av avgift sker på grund av att den enskilde har skulder. Vid utmätning bör den enskilde i en sådan situation uppmanas att ta kontakt med kronofogdemyndigheten och begära att kostnaden för hemtjänst och andra omsorgsavgifter beaktas i kronofogdemyndighetens förbehållsbelopp.

Bil

Kostnaden för bil ska normalt inte beaktas. Undantag kan t ex göras om den enskilde behöver bilen på grund av funktionshinder. Innan tillägg görs bör den enskilde uppmanas att kontakta Försäkringskassan för att undersöka möjligheterna att få ersättning därifrån.

Resor

I minimibeloppet ingår kostnader för resor. Kostnaden för resor ska därför normalt inte beaktas.

Reducering av omsorgsavgift

Återstående medel understiger förbehållsbeloppet

Avgiften för service, omsorg, trygghetslarm och matdistribution ska reduceras om kundens återstående medel understiger förbehållsbeloppet. Det är kommunens skyldighet att bevaka förbehållsbeloppet och besluta om reduktion av avgiften. Beslutet ska omprövas vid förändrade förhållanden.

Det kan finnas andra skäl till nedsättning av avgiften. Detta prövas individuellt efter begäran från kunden.

Ensamståendes flytt till särskilt boende

För den som flyttar in på ett särskilt boende kan avgiften för omsorg reduceras, i det fall kunden inte klarar dubbla boendekostnader med bibehållet förbehållsbelopp, se kapitel 9. Hela eller del av omsorgsavgiften reduceras i högst tre månader för att hinna avveckla den tidigare bostaden.

Ansökan om reduktion av omsorgsavgift på grund av dubbla boendekostnader görs på separat blankett.

När en av två gifta makar flyttar till särskilt boende

När en av två gifta makar flyttar till särskilt boende, ska hänsyn tas till bådars inkomster och avgifter. Om den kvarboende inte har tillräckliga medel i nivå med förbehållsbeloppet ska medel överföras från den andra parten, under förutsättning att det finns ett positivt avgiftsutrymme. Prövning ska ske individuellt.

Bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd eller ekonomiskt bistånd

Den som trots befrielse från omsorgsavgift inte har tillräckliga medel kvar för sitt uppehälle, bör uppmärksammas på möjligheten att ansöka om bostadstillägg hos Pensionsmyndigheten, som samtidigt gör en prövning om äldreförsörjningsstöd.

Den som vid tillfälliga eller akuta behov inte har tillräckliga medel kvar för sitt uppehälle bör uppmärksammas på möjligheten att ansöka om ekonomiskt bistånd.

Faktiska boendekostnader

Vid avgiftsberäkning ska kundens faktiska nettobostadskostnad i permanent bostad ingå i det totala förbehållsbeloppet och avräknas från nettoinkomsten. Med

- nettobostadskostnad avses den faktiska bostadskostnaden minskad med samtliga former av bostadsbidrag som kunden erhåller. Den enskilde måste inkomma med underlag som visar de faktiska kostnaderna eller kunna styrka dessa på annat sätt. (RÅ 2008:28).

De faktiska boendekostnaderna kan behöva uppskattas mera schablonmässigt i de fall utredning om kostnadernas storlek saknas eller framstår som ofullständig eller illa underbyggd. Bostadskostnaden för olika bostadstyper beräknas då enligt samma regler som tillämpas av Pensionsmyndigheten vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer (BTP) och äldreförsörjningsstöd samt genom Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad (PFS 2019:01).

För makar, registrerade partners samt sammanboende skall boendekostnaden för var och en av dem utgöra hälften av den framräknade faktiska bostadskostnaden. Bor man tillsammans med någon/några andra vuxna personer ska bostadskostnaden fördelas lika bland hushållets myndiga personer med egen inkomst.

För makar där den ena bor på särskilt boende räknas antingen inkomster och **bostadskostnad** var för sig eller läggs ihop och delas med två (gäller även eventuellt bostadstillägg), beroende på vilket som är mest fördelaktigt för den enskilde.

Vad kan räknas som faktisk boendekostnad hyres- och bostadsrätt

- Hyra
- Bostadsrättsavgift
- Vid boende i bostadsrättslägenhet räntekostnader för bostadslån som inte är avdragsgilla
- Kostnad för uppvärmning och vatten om detta inte ingår i hyran/avgiften

Vad räknas inte som boendekostnad

- Kostnad för hushållsel
- Avgift till hyresgästförening
- Kostnad för parkering/garageplats/förråd
- Kostnad för hyra av möbler
- Egna kostnader för kabel-TV och Internet-abonnemang
- Kostnad för extrautrustning, t ex tvättmaskin, som inte ingår i grundhyran

-
- Försäkringar
- Fastighetsskatt samt övriga kostnader på andra bostäder än permanentbostad

Vad räknas som faktisk boendekostnad för boende i egen fastighet

När det gäller vad som kan inräknas i faktisk boendekostnad för den som bor i egen fastighet måste enligt Regeringsrätten (RÅ 2028:28) godtas alla sådana löpande kostnader som normalt drabbar en fastighetsägare, inbegripet mindre reparationer och normalt underhåll av fastigheten. Vidare ingår :

- Driftkostnader (uppvärmning, vatten, sophämtning)
- Fastighetsskatt
- Tomträttsgäld
- Gräsklippning, snöröjning, halkbekämpning, rensning av takrännor m.m. d.v.s. tjänster som är inbakade i hyran för den som bor i hyresrätt
- Räntekostnader för bostadslån som inte är avdragsgilla

7. AVGIFTSUNDERLAG - INKOMSTER

För att kunna beräkna avgiftsutrymmet och därmed vad den enskilde maximalt kan komma att betala i omvårdnadsavgift per månad behövs information om dennes aktuella inkomster. Dessa hämtas maskinellt och genom inkomstförfrågan som den enskilde fyller i och återsänder till avgiftshandläggaren.

Allmänna principer inkomstberäkning

Huvudtillämpningen av avgiftssystemets **nettoinkomstbegrepp** är att den enskildes olika aktuella bruttoinkomster läggs samman på årsbasis varefter kommunal skatt enligt skattetabell avräknas. Därefter divideras beloppet med tolv för att komma fram till en månadsinkomst efter skatt. Utgångspunkten för avgiftsberäkningen är inhämtade inkomstuppgifter från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket samt uppgifter som den enskilde lämnat in.

Samtycke krävs

Samtycke krävs för inhämtande av uppgifter från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Uppgifter hämtas även för

- make/maka/reg.partner. Samtycket lämnas på blanketten för Inkomstförfrågan. Kan även lämnas muntligt, vilket då noteras i akten.

Inkomstberäkning makar/registrerade partners

Makars och registrerade partners inkomster läggs samman och fördelas med hälften på vardera personen (s.k. tudelning). Var och en debiteras avgift utifrån det bistånd som beviljats.

Om den ena bor kvar i den gemensamma bostaden och den andra bor i särskild boendeform (eller om båda bor var för sig i särskild boendeform) ska avgiften beräknas som vid gemensamt boende.

Kommunen är dock enligt 8 kap. 6 § SoL skyldig att försäkra sig om att en enskild inte drabbas av en oskäligt försämrad situation kring avgifterna om dennes make/maka/registrerade partners permanent flyttar till ett särskilt boende. Om det blir mer fördelaktigt för hushållet ska avgiften beräknas på vardera personens egen inkomst. Det kan till exempel vara aktuellt om den som har lägre inkomst flyttar till särskilt boende. Beräkningsreglerna ska tillämpas automatiskt utan att den enskilde påkallar detta.

Enligt 8 kap 4 § SoL framkommer att en kommun kan i sitt taxebeslut bestämma att inkomsten ska beräknas på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde. Detta så länge likställighetsprincipen följs. I 8 kap 7 § andra punkten SoL framgår att minimibeloppet gäller för sammanlevande makar och sambor. När det gäller makar och registrerade partners är det skäligt, med hänsyn till den inbördes lagreglerade underhållsskyldigheten dem emellan, att deras inkomster räknas som gemensamma vid bestämmande av omsorgstagarens avgiftsunderlag (jfr RÅ 1995 ref. 86). Prop. 2000/01:149 s. 49.

Om omsorgstagaren är gift skall makarnas samlade inkomster avgöra avgiftsunderlagets storlek. Makarnas inkomster skall läggas samman och därefter fördelas med hälften på vardera maken. En kommun får i sitt taxebeslut bestämma att inkomsten skall beräknas på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde. Prop. 2000/01:149 s. 46. Syftet med regeln om beräkning av avgiftsunderlaget är att slå fast den yttersta ramen för beräkningen. I andra stycket anges därför att en kommun i sitt taxebeslut kan bestämma att inkomsten skall beräknas på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde. Regeln

•
tar inte sikte på enskilda fall utan på kollektivet av omsorgstagare och hänsyn måste tas till likställighetsprincipen i 2 kap. 2 § kommunallagen (1991:900) (gamla KL 2 kap 3 §). Prop. 2000/01:149 s. 56.

Om makar lever i skilda hushåll, t.ex. när den ena maken har flyttat till särskilt boende, skall de betraktas som ensamstående. Prop. 2000/01:149 s. 58.

Sammanfattningsvis innebär det att makar som lever tillsammans ska räknas samman och avgiften ska då grunda sig på hälften av deras sammanräknade inkomster. Då någon av dem flyttar till särskilt boende så räknas de som separerade dvs som ensamstående.

Kvarboendeskydd

Kommunen är enligt 8 kap. 6 § SoL skyldig att försäkra sig om att en enskild inte drabbas av en oskäligt försämrad situation kring avgifterna om dennes make/maka/registrerade partners permanent flyttar till ett särskilt boende. Beräkning enligt tudelning med kvarboendeskydd eller beräkning som ensamstående sker på det sätt som är mest fördelaktigt för den enskilde. Beräkningsreglerna ska tillämpas automatiskt utan att den enskilde påkallar detta.

Inkomstberäkning sammanboende

Inkomster för sammanboende som inte är gifta räknas **inte** samman (ej tudelning) då det inte finns någon lagstadgad underhållsskyldighet mellan dem. Kvarboendeskyddet gäller inte heller för sammanboende. Däremot tas förbehållsbelopp upp på samma sätt som för gifta/registrerad partner.

Omprövning vid ändrad pensionsstatus

När pensionsmyndigheten beslutat om ändrat pensionsstatus för makar som lever med skild hushållsgemenskap (i ordinärt boende) skall ny avgiftsberäkning ske i och med att makarna då får ändrade inkomster, bostadskostnader och i förekommande fall även bostadstillägg. Beräkning enligt tudelning eller som ensamstående sker på det sätt som är mest fördelaktigt för den enskilde. Beräkningsreglerna ska tillämpas automatiskt utan att den enskilde påkallar detta.

Inkomstslag

Förvärvsinkomster skall beräknas med utgångspunkt från de bestämmelser som gäller för inkomstslagen tjänst (11 kap, inkomstskattelagen).

•
Inkomst av **näringsverksamhet** skall beräknas enligt Inkomstskattelagen (10 kap, 16§ samt 14 kap. 21§), dock endast begränsat till uppkomna överskott.

Inkomst av kapital innefattar alla typer av skattepliktiga ränteinkomster, utdelningar och kapitalvinster vid försäljning av tillgångar med avdrag för ränteutgifter. Nettot som ska läggas till grund för avgiftsberäkningen är den faktiska inkomsten per den 31 december föregående år.

Skattepliktiga inkomster

Till skattepliktiga inkomster räknas exempelvis:

- Ålderspension, premiepension, garantipension, tilläggspension, efterlevandepension, inkomstpension, yrkesskadelivränta.
- Alla utländska inkomster, pensioner och andra ersättningar som beskattas i Sverige eller i utlandet. Hämtas från kunden. De flesta länder betalar ut ett nettobelopp. Stäm av vad som gäller för det specifika landet.
- Tjänstepension och andra pensioner
- Inkomst av förvärvsarbete och näringsverksamhet
- Sjukersättning, arbetslöshetsersättning, utbildningsbidrag, föräldrapenning
- Aktivitetsersättning
- Omvårdnadsbidrag
- Kapitalinkomster, exempelvis inkomstränta, utdelning på aktier och obligationer minus ränteutgifter dvs nettoinkomst av kapital. Var uppmärksam på eventuella reavinster och om dessa ska påverka inkomstberäkningen eller inte.

Skatter

Från inkomsten avräknas preliminärskatt enligt skatteverkets skattetabell samt 30 % statlig skatt på nettoinkomsten av kapital.

Fastighetsskatt för permanentbostad enligt senaste taxering räknas som en boendekostnad. Fastighetsskatt för annan fastighet, t.ex. fritidsbostad, räknas inte som en boendekostnad. Detta betyder att hänsyn redan tagits till denna skatt och ska inte tas upp på annat sätt vid beräkning av avgift.

Vissa skattefria ersättningar

Tillägg skall göras för vissa **skattefria** ersättningar och inkomster, t.ex.:

- Äldreförsörjningsstöd
- Bostadstillägg, särskilt bostadstillägg, bostadsbidrag *
- Försörjningsstöd

-
- Underhållsstöd
- Studiemedel i form av studiebidrag
- Stipendier till viss del

* Den enskilde ska uppmanas att söka bostadstillägg, bostadsbidrag eller särskilt bostadstillägg hos Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten.

Inkomster som inte är avgiftsgrundande

Följande inkomster ska inte tas med vid inkomstberäkningen:

- Handikappersättning
- Assistansersättning
- Barnbidrag
- Underhållsbidrag
- Underhållsstöd från Försäkringskassan
- Merkostnadsersättning från Försäkringskassan
- Barns inkomst eller barns avkastning på förmögenhet
- Etableringsersättning för flyktingar
- Kapitalvinster vid försäljning av tillgångar

Förmögenhet

Förmögenhet skall inte påverka inkomstberäkningen annat än genom den eventuella avkastning som uppstår.

Privata underhållsavtal

Privata avtal om underhåll mellan den enskilde och annan person, t ex make/maka/registrerad partner/sammanboende skall inte medföra någon förändring av avgiftsberäkningen eller jämkning av avgifterna för den enskilde. Så kallade civilrättsliga avtal har ingen rättsverkan på kommunens lagbundna avgiftsregler.

8. DUBBLA BOENDEKOSTNADER

Allmän inriktning

Den enskilde har alltid rätt att få en individuell prövning och eventuellt tillägg till förbehållsbeloppet på grund av dubbla boendekostnader.

•

Tillägg till förbehållsbeloppet p.g.a. dubbla boendekostnader

Vid ensamståendes eller makars/sambors **stadigvarande flytt** till bostad i särskild boendeform skall det ges ekonomisk möjlighet att avveckla den tidigare bostaden. Under den tid man har dubbla boendekostnader kan tillägg till förbehållsbeloppet beviljas till att omfatta boendekostnaden för båda bostäderna vid beräkning av *avgift för omvårdnads- och måltidsavgift* på äldreboende. Beslut om tillägg till förbehållsbeloppet görs först efter ansökan från den enskilde. Tillägget kan som längst beviljas i tre månader och gäller från och med inflyttningsdatum.

Villkor för tillägg till förbehållsbeloppet p.g.a. dubbla boendekostnader

- Ansökan måste ha inkommit senast **under månaden** efter inflyttningsdatum i det särskilda boendet. Tillägg till förbehållsbeloppet för dubbla boendekostnader gäller fr.o.m. den månad som komplett ansökan med begärda bilagor har inkommit, dock maximalt i tre månader från och med nästkommande debiteringsmånad efter inflyttningsdatum.
- Bekräftelse på uppsägning av lägenhet där det framgår vilket datum avtalet upphör att gälla eller handlingar som visar att bostaden är under försäljning (mäklaruppdrag) måste bifogas.
- Kopia på senaste hyresavi och kvitto på att hyran betalats bifogas.
- Tillägg till förbehållsbeloppet på grund av dubbla boendekostnader kan inte beviljas om make/maka/sambo eller annan bor kvar i bostaden eller om bostaden har överlåtits.
- Den enskilde bör ha ansökt om bostadstillägg hos Pensionsmyndigheten och styrka detta med beslut.
- Boendeavgift på korttidsplats berättigar inte till nedsättning av avgift.

Om den enskilde erhållit tillägg till förbehållsbeloppet utan att vara berättigad till det, kommer krav på återbetalning att ställas i efterhand för den tid den som enskilde inte varit berättigad till detta.

9. AVGIFTSUTRYMME

Avgiftsutrymmet reglerar det som den enskilde maximalt kan komma att betala i omvårdnadsavgift per månad. I detta ingår inte kostnader för mat och turbundna resor. Avgiftsutrymmet fungerar därmed som ett individuellt högkostnadsskydd.

För att kunna beräkna den enskildes avgiftsutrymme behöver först förbehållsbelopp och nettoinkomst vara fastställda. Avgiftsutrymmet beräknas sedan som differensen mellan den enskildes nettoinkomst och förbehållsbelopp. Nettoinkomsten utgörs av bruttoinkomsten efter avdrag för skatt. Förbehållsbeloppet består av boendekostnad och minibelopp, inklusive eventuella tillägg och/eller avdrag till minimibeloppet.

Negativt avgiftsutrymme

Om förbehållsbeloppet är högre än nettoinkomsten blir avgiftsutrymmet negativ. I sådant fall sker inget annat än att den enskilde inte ska betala någon omvårdnadsavgift alls.

10. UTFORMNING AV AVGIFTSBESLUT

Avgiftsbeslut

Alla beslut om äldreomsorgsavgifter ska ske enligt delegationsordningen.

Kunden ska erhålla ett skriftligt avgiftsbeslut där det framgår vilka uppgifter som använts i avgiftsunderlaget och hur beloppen för de slutliga avgifterna har beräknats.

Samtidigt som beslut om avgift delges, ska kunden få en information om hur beslutet kan överklagas.

Om kunden uppger **felaktiga** uppgifter till beräkningsunderlaget kan beslut om ny avgift samt justering ske för **högst tre månader bakåt i tiden**.

Ändring av avgiftsbeslut

En avgift ska förändras om något förhållande som påverkar avgiftens storlek förändras. Kommunen har ansvar att utreda om kunden har behov av ett högre förbehållsbelopp. Kunden måste vara behjälplig med att lämna uppgifter som ligger till grund för beslutet.

•
Huvudregeln är att en ändring av avgiften ska ske månaden efter den månad då förhållandena som påverkar avgiften har ändrats. En ändring ska däremot gälla från och med den månad då förhållanden som orsakar ändringen har uppstått, om dessa förhållanden avser hela den månaden. En avgiftsändring får ske både till för- och nackdel för den enskilde.

Förhållande som kan påverka avgiftens storlek kan t.ex. vara:

- ändrade inkomstförhållanden
- ändrat civilstånd
- behov av högre förbehållsbelopp
- beviljande, ändring eller upphörande av bostadstillägg/-bidrag
- ändring av prisbasbelopp
- ändring av bostadskostnad

Kommunen kan kontrollera de uppgifter som är offentliga hos andra myndigheter. Efter kontroll kan avgiften ändras.

I takt med att prisbasbeloppet förändras kan en justering av avgiften göras utan föregående underrättelse till kunden. Dock ska ett nytt avgiftsbeslut sändas till kunden varje år, enligt årliga uppräknings- och andra bestämmelser exempelvis ändrade prisbasbelopp, skattebestämmelser, tjänst- och kapitalinkomster.

Anmälningsskyldighet

Den enskilde är skyldig att snarast meddela ändrade förhållanden som kan påverka avgiften (t.ex. ändrade inkomstförhållande, ändrat civilstånd, ändrad boendekostnad).

Uppgiftsvägran eller avstående från att lämna uppgifter

I de fall den enskilde vägrar att lämna erforderliga uppgifter eller lämnar uppenbart felaktiga uppgifter för att beräkning av avgiftsutrymme skall kunna göras på ett korrekt sätt påförs avgift enligt fastställd taxa och beviljad insats till dess begärda uppgifter lämnats.

Detsamma gäller om den enskilde själv eller dennes ombud önskar avstå från att lämna erforderliga uppgifter till beräkning av avgiftsutrymme eller på utsänt underlag skriftligt godtar att full avgift enligt fastställd taxa och beviljad insats debiteras utan att någon prövning mot avgiftsutrymmet görs.

Om underlag för inkomstförfrågan inte skickas tillbaka, accepterar enskild därmed att avgift betalas enligt beviljad insats och kommunens taxa. Vid senare inlämning av underlaget, sker beräkning av avgiftsutrymme och eventuell justering av avgift från och med den månad som underlaget inkommer.

För kunder som avstår från att lämna uppgifter för avgiftsprövning på avsedd blankett, används de senaste kända inkomsterna som avgiftsunderlag.

För kunder som avstår att lämna uppgifter för avgiftsprövning genom att kryssa i detta på avsedd blankett, debiteras högsta avgift för dennes insats.

Årlig omprövning

En allmän omprövning av avgifterna ska normalt ske en gång per år med tillämpning av ändrade basbelopp, skattebestämmelser, inkomstuppgifter, m.m. vid lämplig tidpunkt som kommunen bestämmer. Kommunen kan dock besluta om att senarelägga omprövningen av praktiska skäl.

11. DEBITERINGSRUTINER

Debitering av avgifter sker månadsvis i efterskott. Faktura sänds ut omkring den 15:e varje månad med förfallodag den sista i månaden. Lägsta avgift som faktureras per månad är 50 kronor. Mindre belopp än 50 kronor blir kvar på kundens avgiftskonto och debiteras när 50-kronorsgränsen är uppnådd.

Betalning ska ske den sista dagen i månaden efter den månad som insatsen är utförd.

Avgift för utsändande av skriftlig betalningspåminnelse tas inte ut i enlighet med gällande förordning (Förordning om ersättning för inkassokostnader mm SFS1981:1057) för äldreomsorgsavgifter. Vid försenad betalning utgår däremot dröjsmålsränta enligt gällande räntelag.

Obetald faktura skickas till inkassoföretag enligt kommunens gällande rutiner.

Retroaktiv debitering pga. oriktiga uppgifter

Om kunden har betalat för låg avgift för att oriktiga uppgifter har lämnats kan mellanskillnaden mellan den rätta avgiften och den för låga avgiften återkrävas för högst tre månader bakåt i tiden.

Felaktig avgift orsakad av kommunen

Om kunden har debiterats för hög avgift på grund av felaktig handläggning i kommunen, ska kommunen återbetala mellanskillnaden mellan den för höga avgiften och den

korrekta avgiften så långt tillbaka i tiden som beslutet gäller. Återbetalt belopp ska inkludera ränta enligt gällande referensränta.

Om kunden däremot debiterats för låg avgift orsakad av kommunen rättas detta från nästkommande debiteringsmånad dvs ingen retroaktiv korrigering görs.

12. ÖVERKLAGANDE

Överklagande av enskilt avgiftsbeslut

Beslut om avgifter är myndighetsutövning. Vård- och omsorgsnämnden beslutar om delegation. Kunden har rätt att överklaga sitt avgiftsbeslut genom förvaltningsbesvär enligt Socialtjänstlagen 16 kap 3§. Ett skriftligt överklagande **från den som beslutet angår** ska inlämnas till Socialförvaltningen inom tre veckor, räknat från den dag då denne tagit del av beslutet.

I skrivelsen skall den klagande ange vilket beslut som överklagas, hur man anser att beslutet skall ändras och varför ändringen önskas. Skrivelsen skall undertecknas och uppgift skall finnas om adress, telefon och personnummer. Överklagandet sänds till kommunens avgiftshandläggare som tillser att överklagandet diarieförs.

Kommunens handläggare skall vid behov vara behjälpliga med överklagan om den enskilde begär detta. Om det inte bedöms finnas skäl för omprövning skickas överklagan vidare till förvaltningsrätten tillsammans med ett skriftligt yttrande.

Prövning av kommunernas tillämpning av taxebestämmelser överklagas genom laglighetsprövning enligt Kommunallagen 10 kap.

Beslutsmyndighetens åtgärder

Enligt FL 45 § ska beslutsmyndigheten pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent ska myndigheten besluta att överklagandet inte får tas upp till prövning (avvisning).

Ett överklagande ska dock inte avvisas om:

- förseningen beror på att myndigheten inte har lämnat en korrekt underrättelse om hur man överklagar
- överklagandet har kommit in till överinstansen inom överklagandetiden

Om överklagandet inte avvisas ska beslutsmyndigheten skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen (46§ FL).

Om en myndighet ändrar ett beslut som har överklagats, ska den överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet.

Omprövning, rättelse och ändring av beslut

När och hur myndigheten får och ska ändra ett beslut regleras i 8 kap. 9 § SoL. Där framgår bland annat att ett uppenbart oriktigt beslut som har meddelats den enskilde ska ändras om det kan göras snabbt och enkelt och utan att det blir till någon nackdel för någon enskild part. Även ett uppenbart skrivfel, räknefel eller annat liknande förbiseende får rättas av myndigheten som meddelat beslutet.

Omprövning av avgiftsbeslut på grund av att den enskilde angett felaktiga eller ej aktuella uppgifter gällande t.ex. inkomst och boendekostnad kan ske genom att nytt avgiftsbeslut skapas utan förvaltningsbesvär till förvaltningsdomstol.